

AVRUPA KURUYORMU: İKLİM BOMBASI

Hans Joachim SCHILDER

16 Haziran 2115. Hava sıcaklığı 42°C. Kurumuş toprak yer yer çatlamıştır. Sokaklarda kimse yoktur. Bütün insanlar kavurucu güneşten kaçmak üzere evlerine sığınmışlardır. Hava raporu her gün aynı şeyi söylemektedir:

«Hava kuru ve sıcak olmakta devam edecektir.»

Avrupanın bir çöl olacağını düşünmek bugün daha bir utopidir, fakat Bonn'lu iklim bilgini Profesör Herman Flohn, müthiş bir sıcak dalgasının beklediğini iddia etmektedir. «Biz çok ihtiyatsızız, gittikçe daha fazla enerji üretiliyoruz, atmosfer gittikçe daha fazla ekzoz gazlarla doluyor, durmadan daha fazla ormanı kesiyoruz. Bütün bunlar alışkın olduğumuz havayı değiştiriyor.» Yüksek hesaplar bilim adamlarına iklimin hangi tarafa doğru değişeceğini gösteriyor. Biz Kuzey yarı küresini durmadan ısıtıyoruz.

Başka disiplinlerden bilim adamları da (Flohn: «Bu hepimizi ilgilendirir.») bu sorunla uğraşıyorlar ve sonunda aynı sonuca varıyorlar. Max Planck Kurumunda Kimyacı, Profesör Christian Jung da şöyle demektedir: «Yanmadan meydana gelen kalıntılar gittikçe daha fazla atmosfere erişmeğe devam ederse, büyük bir olasılıkla bu dünya çapında bir iklim değişikliğine sebep olacak. Sonunda sıcaklıklar da yükselecektir.»

Daha bir yıl önce meteorologlar, yeni bir buz çağına başlangıcında olduğumuzu sanıyorlardı. Flohn'a göre ise «bunun olasılığı yalnız % 1 dir. Doğal iklim değişiklikleri uzun zaman sürerler. Oysa insan iklimi çok daha çabuk etkileyebilir.» Hatta biz bugün bile bu muazzam değişikliğin içerisindeyiz.

Kompüter meteoroloğu en fazla endüstriyel gazlardan korkmaktadır. Özellikle bunlardan bir tanesi karbon dioksit (CO₂) en tehlikeli olanıdır. Biz gittikçe daha fazla, petrol ve kömür gibi fosil yakıtları yakmaktayız, bu yüzden büyük öl-

çüde karbon dioksit atmosfere yükselmektedir. Bu nedenle sıcaklıklar oldukça fazla artacaktır.

Yanma ürünü olan (CO₂) ye karşı duyulan korku yerindedir. Bundan çok fazla atmosfere çıkarsa, bizde bir limonlukta (ser) oturur duruma düşeriz. Gerçi karbondioksit kısa dalgalı güneş ışınlarına hiç bir engel olmaz ve onların geçmesine müsaade eder, fakat dünya yüzeyinden geriye yansıtılan uzun dalgalı kızıl ötesi ısı ışınlarını bırakmaz. Böylece güneş dünyayı gittikçe daha fazla ısıtır.

Napoleon'un devrinde her litre havada 0,29 santimetre küp havayı etkileyen bu gazdan bulmak kabildi. Bugün meteorologların ölçülerine göre bu, 0, 32 santimetre küp olmuştur. Bu, bu kadarla da kalmayacaktır. Petrol ve kömür hâlâ en önemli enerji üreticilerimizdir ve bu gidikle daha uzun bir zaman da öyle olmakta devam edecektir. Daima gittikçe artan bir nüfusun enerji ihtiyacının karşılanması gerekeceğinden, gittikçe daha fazla (CO₂) atmosfere püskürtülecektir. Atmosferin karbondioksit miktarı bu yüzden —Flohn'un kompüter hesaplarına göre— gelecek yüzyılın ortasına doğru 10 katına yükselecektir. Bugünkü miktarın iki katına çıkması ise ortalama olarak 2,7°C kadar bir sıcaklığın artmasına sebep olacaktır. Kutup bölgesinde daha da sıcak olacaktır. İki kat kadar çoğalacak karbondioksit miktarı ise —meteorologların hesaplarına göre— burada 10°C bir sıcaklık artması demek olacaktır.

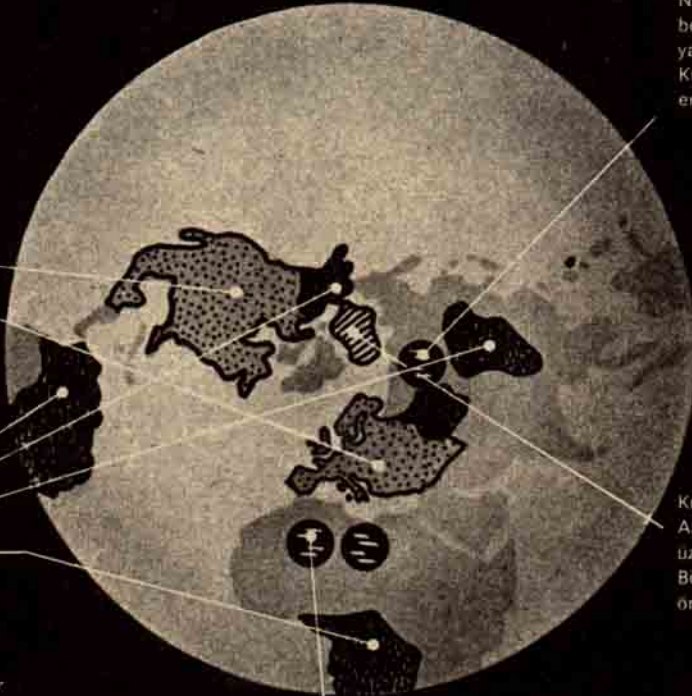
Bugün yaşayan insanlar için bu daha bir tehlike sayılmaz. Flohn'un düşüncesi-

İnsan iklimi nasıl değiştirir ?

Kalabalık endüstri bölgelerinde gittikçe daha fazla CO₂ üretilir. Sonuç, güneş enerjisinin uzaya geri yansımaya imkân yoktur.

Ormanlar tarla haline sokulur. Karbon dioksidi oksijene dönüştüren bitkiler yok olur.

Nehirlerin zeminin beslenmesi için yatakları değiştirilir. Kutup buzlar erimeğe başlar.

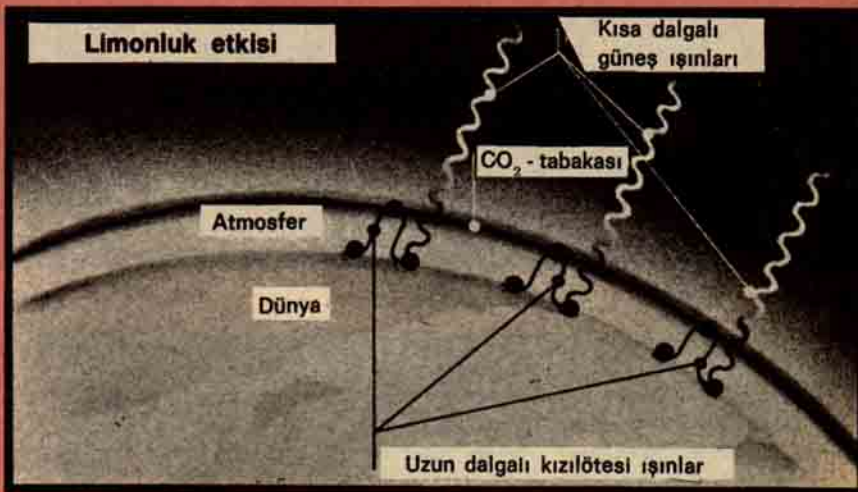

Kurum ve toz Azletik Buzlar üzerine düşer. Böylece buz örtüsü erir.

Büyük Sahrada sulama gölleri düşünülmektedir. Bunun iklim üzerine nasıl bir etkisi olacağını henüz kimse bilmez.

- Arktik buzları beklenen iklim değişiklikleri yüzünden erimeğe başlarsa, ısınmanın önüne geçilemez.

- Karbon dioksit ısı ışınların uzaya kaçmasına mani olur. Yalnız kısa dalgalı güneş ışını geçebilir.

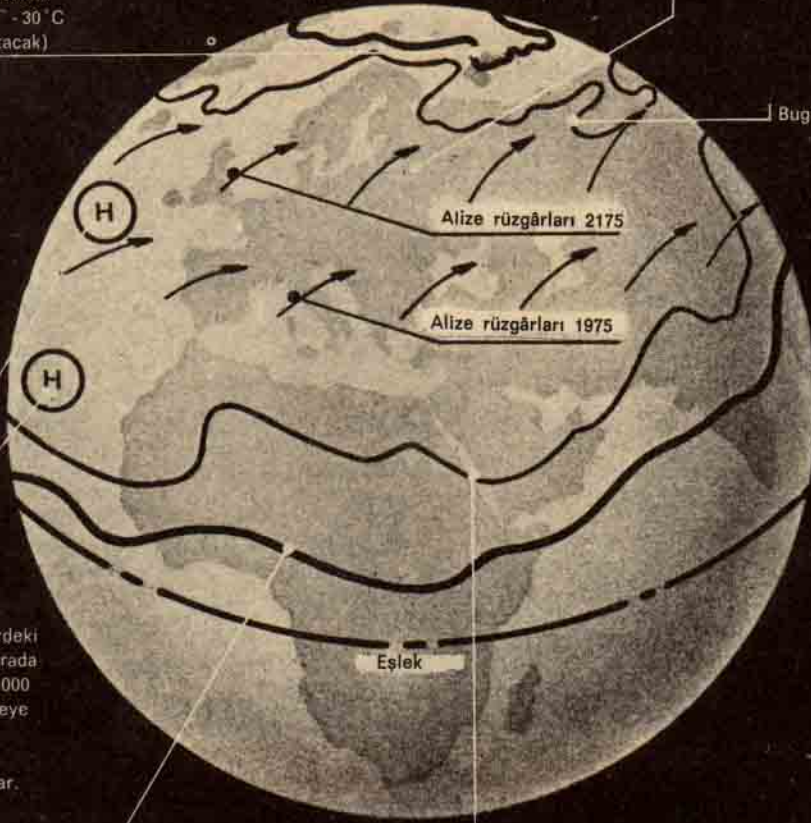
Avrupa kuru ve sıcak olacak

200 yıl sonra bütün hava durumu uygarlığın etkisiyle değişecektir.

200 yıl sonraki
buz sınırı
(sıcaklık
20° - 30° C
artacak)

Alize rüzgârlarının
kuzeye çıkması ile
hava da kuzeye
çıkıyor. Orta
Avrupa'da artık
yağmur yağmaz.

Bugünkü buz sınırı

Alt donencelerdeki
yüksek'ler (burada
Azorlardaki) 1000
km kadar Kuzeye
doğru ilerler.
Avrupa'da da
sıcaklıklar artar.

Bugünkü
Monsun rüzgârı sınırı

200 sene sonraki monsun - sınırı,
Kuzey Afrika belirgin hiç bir yağmur
göremez.

Gelecek yüzyıl içinde Monsun rüzgârlarının bütün büyük hava durumları değişecektir. Monsun rüzgârları, dönencelerin yüksekleri, batı rüzgârları 1000 km kadar kuzeye çıkarlar. İlimli bölgelerde bulunan bütün ülkeler bundan dolayı daha az yağış göreceklerdir. Su sıkıntısı insanlığın ana problemi olacaktır.

Afrika'da Sahel bölgesindeki ölmüş toprak yedi yıl bir damla su görmemiştir : Çok geçmeden Avrupa'da böyle olabilir.

ne göre artık kimse bu kadar kısa görüşlü ve kalın kafalı olmamalıdır : «Biz kendi kuşağımıza bakamayız.» Bizim için daha zararsız sonuçlar verebilecek şeyler, Kompüterin hesaplarına göre, bizim torunlarımızın torunları için çok ağır ve tehlikeli bir miras olabilir.

Bu ısınma, zamanında frenlenemezse, yalnız sıcaklıklar artmayacak, aynı zamanda büyük ölçüde hava durumu da değişecektir. Bir hava uzmanının söylediğine göre, «halen mevcut olan basınç durumu kuzeye doğru itilecektir, böylece Avrupaya yağmur ve değişik iklim getiren batı rüzgâr bölgesi de.

Bu açıkca şu demektir : Orta Avrupa'da çok az yağmur yağacak, sıcaklıklar yükselecektir. Fakat global hava değişikliği en fazla Akdeniz bölgesinde olacaktır. Bu her tarafı çölleştirecek, ve iklim durumu bugün Kuzey Afrikada rastlanan duruma benzeyecektir.

Özellikle kuşkucu iklim araştırmacıları daha da fazla korkmaktadırlar, zira ayrıca insanlar tarafından enerji elde etmek için üretilen ısı da orta Avrupanın çölleşmesini çabuklaştıracaktır. Bu da havayı gittikçe daha fazla ısıtacaktır. 2000 yılında Federal Almanya'da üretilen ısı, güneşin yıl ortalaması olarak bu alana verdiği ışınların ürettiği enerjinin % 3,3'ü olacaktır. Kalabalık merkezlerde bu değer daha da

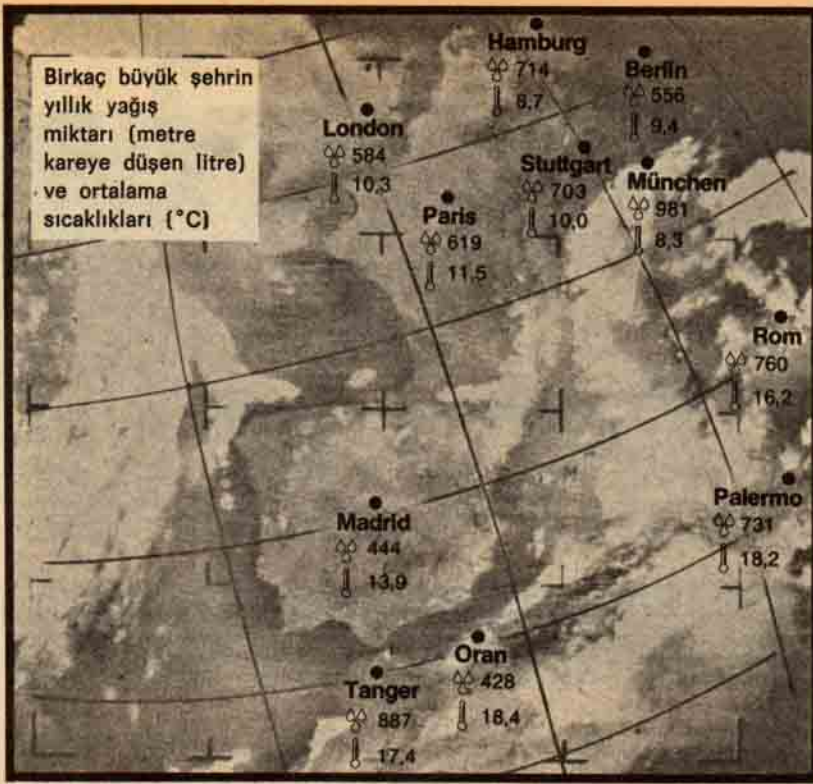
büyüyecektir. Örneğin bugün Münih'de bu % 20 dir.!

Buna rağmen kalabalık endüstri merkezleri de kırsal bölgelerden pek fazla sıcak değildir. Zira sıcak havanın fazlası hiç bir engelle karşılaşmadan yanlara doğru akıp gidebilir. «yaklaşık olarak orta güneş enerjisi güneye doğru Her enlem derecesi için % 1.75 artacağından 2000 yılının sun'î ısı veriminin yapacağı katkı % 3,3'e çıkacak ve bu da orta Avrupanın hemen hemen iki enlem derecesi güneye inmesi demek olacaktır.

Daha bitmedi : atmosferin içindeki karbondioksit miktarının artması yüzünden meydana gelen limonluk etkisi, buna ilâveten 800 kilometre kadar bir güneye kayışa daha sebep olacaktır. Böylece örneğin Münih'in hava durumu bugünkü Sicilya adasınıninkine benzeyecektir :

Öte yandan sun'î göllerin çoğalması ormanların tarla haline getirilmesi Avrupanın iklimsel değişikliğini daha da geliştirecek ve çabuklaştıracaktır. Böyle havayı etkileyecek plânların birçoğu ele alınmış ve sonra tekrar durdurulmuştur.

● Böylece Rusyada beş nehirin Sibiryaya Tundrasını bitek bir arazi haline sokmak için yataklarının değiştirilmesi projesi son dakikada durduruldu. Asıl nehirlerin sularının aktığı Buz denizi böylece daha az tatlı su alacaktır, tuz miktarı ar-

2100 yılında ortalama bugünkü yağışların yalnız dörtte biri kadar yağmur yağacak. Buna karşılık sıcaklıklar 10 derece artacak.

tacak, bununla da kuzey denizlerinin erime noktası yükselecekti. Sonuç olarak Arktik buz eriyecek ve ortalama sıcaklık 20°C den 30°C ye tırmanacaktı.

● Büyük Sahrada araziye sulamak amacıyla göller meydana getirilecekti. Hiç kimse böyle bir plânın iklimi ne şekilde etkileyeceğini önceden söyleyemez. Buna rağmen böyle bir plân hâlâ mevcuttur.

● Afrika ve Güney Amerika'daki baltı girmemiş ormanlar hiç bir şeye aldatılmadan tarla haline getirilmiştir. Zemin çıplaklaşmış ve kurumuştur. Prof. Flohn daha büyük kötü durumlardan endişe etmektedir: «Eğer bu şekilde devam edersek, sonuç felâket olacaktır. Hava değişikliklerinin tam sebeplerini bilmediğçe, bu gibi sonucu tehlikeli olabilecek şeylerden kaçınmalıyız.» demektedir.

İklim değişikliklerinin gerçek nedenlerinin bulunması için Birleşmiş Milletler

geniş çapta araştırma çalışmalarına girişmiştir. Meteoroloji ile uğraşan dünya örgütü (WMO) herşeyden önce iklim değişikliklerinin politik yönünü açıklamaya çalışmaktadır: «Eğer biz bugün istemeden havayı değiştirebilirsek, gelecekte bunu bir amaç uğruna yapabileceğiz demektir, fakat bunda saklı birçok politik tutuşturucu bulunacaktır.»

BM meteorologları herhangi bir ülkenin bunu kendi başına kendi çıkarına göre iklimi değiştirmeğe kalkmasını ve başkalarının bundan zarar görmelerini istememektedir. Onun için anlaşmazlık halinde tarafları birleştirici bir şekilde hareket edecek milletlerarası bir konferans kurmağa çalışmaktadırlar. «Bu gibi anlaşmazlıklar herhalde ortaya çıkacaktır, zira su hakları yüzünden çıkan savaşlara her zaman rastlanmıştır.»

HOBBY'den